

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра внутрішніх хвороб тварин

ЗАТВЕРДЖЕНО

Факультет ветеринарної медицини

назва

“ ” _____ 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ВНУТРІШНІ ХВОРОБИ ТВАРИН»
(повний термін навчання)**

Галузь знань 21 Ветеринарія

Спеціальність 211 Ветеринарна медицина

Освітня програма «Ветеринарна медицина»

Факультет (ННІ) Ветеринарної медицини

Розробники: Віталій КОСТЕНКО, доцент кафедри внутрішніх хвороб тварин,

Андрій РОЗУМНЮК, доцент кафедри внутрішніх хвороб тварин

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Опис навчальної дисципліни. Під час вивчення дисципліни “Внутрішні хвороби тварин” студенти повинні оволодіти знаннями та практичними навичками щодо етіології, патогенезу, симптоматики, діагностики, перебігу, прогнозу, терапії та профілактики за внутрішніх незаразних хвороб тварин.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	211 – «Ветеринарна медицина» (шифр і назва)	
Освітня програма	Ветеринарна медицина	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов’язкова	
Загальна кількість годин	240	
Кількість кредитів ECTS	8	
Кількість змістових модулів	6	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	1	
Форма контролю	Залік, Залік, Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	4–5	–
Семестр	7, 8, 9	–
Лекційні заняття	45 год.	–
Практичні, семінарські заняття	–	–
Лабораторні заняття	120 год.	–
Самостійна робота	75 год.	–
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	3 год.	
	4 год.	
	4 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета головною метою дисципліни «Внутрішні хвороби тварин» є оволодіння студентами важливих питань загальної терапії та профілактики за внутрішніх хвороб тварин, а також вивчення внутрішніх хвороб тварин, з'ясування їх етіології, патогенезу, симптомів.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню «Ветеринарна клінічна біохімія», «Ветеринарна фармакологія», «Ветеринарна токсикологія», «Клінічна діагностика хвороб тварин»

назва навчальної дисципліни

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної галузі та професії. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 13. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК 1. Здатність встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних класів і видів – ссавців, птахів, комах (бджіл), риб та інших хребетних.

СК 2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час професійної діяльності.

СК 3. Здатність дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час фахової діяльності.

СК 4. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.

СК 6. Здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.

СК 7. Здатність організувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.

СК 18. Здатність використовувати спеціалізовані програмні засоби для виконання професійних завдань.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 3. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.

ПРН 4. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.

ПРН 7. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.

ПРН 20. Володіти спеціалізованими програмними засобами для виконання професійних завдань.

Компетенції Першого дня:

Демонструвати розуміння етичних та правових рамок, в яких має працювати лікар ветеринарної медицини, включаючи професійні аспекти, аспекти, що пов'язані з благополуччям тварин, власників тварин, громадським здоров'ям, суспільні та екологічні аспекти, пов'язані з професійною діяльністю.

Сприяти та контролювати збереження здоров'я та безпеки себе, пацієнтів, власників тварин, колег та навколишнього середовища під час здійснення професійної діяльності; демонструвати знання про принципи забезпечення якості; застосовувати принципи управління ризиками на практиці.

Належно оформляти клінічну документацію та документи для власників тварин, а також, за необхідності, звіти про клінічні випадки у формі, задовільній для відповідної аудиторії.

Ефективно працювати в складі поліпрофільної команди під час надання ветеринарних послуг та визнавати внесок усіх членів команди.

Вміти критично мислити, здійснювати перегляд та оцінку літератури та презентацій.

Розуміти та застосовувати принципи концепції Єдиного здоров'я для забезпечення належної клінічної практики у ветеринарії, а також науково обґрунтованої та доказової ветеринарної медицини.

Демонструвати здатність критично аналізувати докази, справлятися з неповною інформацією, вирішувати непередбачувані ситуації та адаптувати знання, вміння і практичні навички до різних виробничих ситуацій.

Отримувати точну та об'єктивну історію окремої тварини або групи тварин, а також їх утримання та стану навколишнього середовища.

Розробляти відповідні плани лікування пацієнтів та проводити лікування в інтересах кожної тварини під опікою, використовуючи доступні ресурси, а також надавати відповідні власні міркування щодо охорони здоров'я тварини та людини та навколишнього середовища.

Надавати невідкладну і першу медичну допомогу тваринам поширених видів. Розставляти пріоритети та розподіляти ресурси відповідно до кожної конкретної ситуації.

Використовувати базове діагностичне обладнання та ефективно проводити обстеження тварин відповідно до конкретного випадку, згідно з належною практикою охорони здоров'я та біобезпеки і чинними нормативними

документами. Розуміти внесок цифрових інструментів та штучного інтелекту у теорію і практику ветеринарної медицини.

Правильно і відповідально призначати пацієнтам ліки та видавати їх відповідно до Законодавства та останніх настанов.

Консультувати населення та впроваджувати програми профілактики та ліквідації хвороб відповідно до захворювання та виду тварин, прийнятих стандартів здоров'я тварин, їх добробуту, громадського здоров'я та охорони навколишнього середовища.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	тижні	усьог о	у тому числі				
л			п	ла б	інд	с.р	
1	2	3	4	5	6	7	8
4 курс 7 семестр							
Змістовий модуль 1. Загальна терапія.							
Тема 1. Визначення предмета. Основні етапи розвитку вчення про внутрішні хвороби тварин. Принципи, види і методи терапії.	1-2	6	2		4		
Тема 2. Загальна терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин. Теоретичні основи і практичні аспекти диспансеризації тварин. Терапевтична техніка.	3-4	13	2		4		7
Тема 3. Поняття про фізіотерапію і фізіопрфілактику. Принципи та класифікація сучасних методів фізіотерапії.	5-6	11	2		4		5
Разом за змістовим модулем 1		30	6		12		12
Змістовий модуль 2. Хвороби серцево-судинної і дихальної систем.							
Тема 4. Хвороби серцево-судинної системи. Класифікація. Поширення. Загальні симптоми і синдроми. Хвороби перикарда.	7-8	6	2		4		
Тема 5. Хвороби міокарда і ендокарда.	9-10	6	2		4		
Тема 6. Хвороби системи дихання. Класифікація і поширення. Симптоми і синдроми за хвороб органів дихання. Хвороби дихальних шляхів.	11-12	9	2		4		3
Тема 7. Хвороби легенів запального та незапального характеру.	13-14	6	2		4		
Тема 8. Хвороби плеври: плеврит, гідро- і пневмоторакс.	15	3	1		2		
Разом за змістовим модулем 2		30	9		18		3
Усього годин		60	15		30		15

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	тижні	усього	у тому числі				
л			п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8

4 курс 8 семестр							
Змістовий модуль 1. Хвороби системи травлення							
Тема 1. Хвороби системи травлення. Класифікація, поширення, симптоми та синдроми хвороб системи травлення.	1-2	11	2		6		3
Тема 2. Хвороби передшлунків жуйних та шлунка і кишечника з синдромом колік. Поширення, загальні принципи діагностики і терапії.	3-4	13	2		6		5
Тема 3. Хвороби шлунка, кишечника (гастрит, виразкова хвороба, гастроентерит, гастроентероколіт) і очеревини.	5-6	13	2		6		5
Тема 4. Хвороби печінки і підшлункової залози	7-8	8	2		6		
Разом за змістовим модулем 1		45	8		24		13
Змістовий модуль 2. Хвороби зумовлені порушенням обміну речовин							
Тема 5. Хвороби, зумовлені порушенням обміну речовин. Класифікація, поширення, особливості перебігу та діагностики. Хвороби, зумовлені переважним порушенням білкового, вуглеводного і ліпідного обміну.	9-10	15	2		6		7
Тема 6. Хвороби, зумовлені порушенням обміну макроелементів.	11-12	13	2		6		5
Тема 7. Мікроелементози і гіповітамінози тварин. Поширення, загальні принципи діагностики і профілактики.	13-14	13	2		6		5
Тема 8. Хвороби ендокринної системи. Поширення, загальні принципи діагностики і терапії.	15	4	1		3		
Разом за змістовим модулем 2		45	7		21		17
Усього годин		90	15		45		30

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	тижні	усього	у тому числі				
л			п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8
5 курс 9 семестр							
Змістовий модуль 1. Хвороби молодняка, сечової системи і крові							
Тема 1. Хвороби молодняка. Поширення, загальні принципи діагностики і терапії.	16-17	11	2		6		3
Тема 2. Хвороби нирок. Принципи терапії і профілактики.	18-19	8	2		6		
Тема 3. Хвороби сечових шляхів. Сечокам'яна хвороба тварин. Поширення, загальні принципи діагностики і терапії.	20-21	13	2		6		5
Тема 4. Хвороби системи крові. Поширення, загальні принципи діагностики і терапії.	22-23	13	2		6		5
Разом за змістовим модулем 1		45	8		24		13
Змістовий модуль 2. Хвороби нервової системи, шкіри та хутрових звірів.							
Тема 5. Хвороби нервової системи. Поширення, загальні принципи діагностики і терапії.	24-25	15	2		6		7

Тема 6. Функціональні захворювання нервової системи у тварин. Поширення, загальні принципи діагностики і терапії.	26-27	8	2	6		
Тема 7. Алергічні й аутоімунні хвороби шкіри тварин. Поширення, загальні принципи діагностики і терапії.	28-29	13	2	6		5
Тема 8. Хвороби хутрових звірів.	30	9	1	3		5
Разом за змістовим модулем 2		45	7	21		17
Усього годин		90	15	45		30

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
4 курс, 7 семестр		
1.	Вступна лекція. Визначення предмета. Основні етапи розвитку вчення про внутрішні хвороби тварин. Принципи, види і методи терапії.	2
2.	Загальна терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин. Теоретичні основи і практичні аспекти диспансеризації тварин.	2
3.	Поняття про фізіотерапію і фізіопрофілактику. Принципи та класифікація сучасних методів фізіотерапії.	2
4.	Хвороби серцево-судинної системи. Класифікація. Поширення. Загальні симптоми і синдроми. Хвороби перикарда.	2
5.	Хвороби міокарда і ендокарда.	2
6.	Хвороби системи дихання. Класифікація і поширення. Симптоми і синдроми за хвороб органів дихання. Хвороби дихальних шляхів.	2
7.	Хвороби легенів запального та незапального характеру.	2
8.	Хвороби плеври: плеврит, гідро- і пневмоторакс.	1
4 курс, 8 семестр		
9.	Хвороби системи травлення. Класифікація, поширення, симптоми та синдроми хвороб системи травлення. Хвороби передшлунків жуйних.	2
10.	Хвороби шлунка і кишечника з синдромом колік. Класифікація, основні симптоми, принципи діагностики і лікування хворих тварин із синдромом колік.	2
11.	Хвороби шлунка і кишечника: гастрит, виразкова хвороба, гастроентерит, гастроентероколіт.	2
12.	Хвороби печінки і жовчних шляхів. Класифікація, поширення, основні синдроми захворювань печінки і жовчних шляхів. Гепатит, гепатодистрофія.	2
13.	Хвороби, зумовлені порушенням обміну речовин. Класифікація, поширення, особливості перебігу та	2

	діагностики.	
14.	Хвороби, зумовлені порушенням обміну макроелементів. Остеодистрофія, гіпомагніємія, післяродова гіпофосфатемія.	2
15.	Мікроелементози тварин. Поширення, загальні принципи діагностики і профілактики.	2
16.	Хвороби ендокринної системи. Причини і механізми розвитку. Хвороби щитоподібної, прищитоподібних і наднирникових залоз.	1
5 курс, 9 семестр		
17.	Хвороби молодняку. Класифікація і поширення хвороб молодняку. Особливості вікової фізіології молодняку. Імунодефіцитний стан молодняку. Антенатальна гіпотрофія.	2
18.	Класифікація, поширення та основні синдроми хвороб нирок і сечових шляхів. Принципи терапії і профілактики.	2
19.	Сечокам'яна хвороба тварин (уролітаз). Поширення, загальні принципи діагностики і терапії.	2
20.	Хвороби системи крові. Класифікація. Поширення. Анемії: класифікація, етіологія, методи діагностики і лікування.	2
21.	Хвороби нервової системи. Класифікація, поширення, загальні синдроми і діагностика хвороб нервової системи.	2
22.	Функціональні захворювання нервової системи у тварин. Поширення, загальні принципи діагностики і терапії.	2
23.	Алергічні й аутоімунні хвороби шкіри тварин. Загальна характеристика, методи діагностики і лікування.	2
24.	Хвороби хутрових звірів. Біологічні особливості хутрових звірів. Поширення, діагностика і профілактика за внутрішніх хвороб хутрових звірів.	1

4. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
4 курс, 7 семестр		
1.	№1. Особиста гігієна, техніка безпеки при дослідженні та лікуванні тварин. Клінічна документація.	2
2.	№2. Терапевтична техніка. Індивідуальні та групові методи введення лікарських засобів. Зовнішні методи застосування ліків.	2
3.	№3. Ентеральні методи введення лікарських препаратів. Клізми.	2
4.	№4. Парентеральне введення ліків. Введення лікарських речовин в органи дихання: інгаляція, аерозолетерапія та аерозолепрофілактика.	2

5.	№5. Етіотропна і патогенетична терапія. Новокаїнові блокади, протистрессова терапія, рефлексотерапія. Неспецифічна стимулювальна терапія.	2
6.	№6. Фізіотерапія. Механізм дії, показання, методика застосування фото-, електро-, гідро- та механотерапії.	2
7.	№7. Клініко-лабораторні і спеціальні методи дослідження тематично-хворих тварин у клініці з патологією серцево-судинної системи.	2
8.	№8. Діагностика, лікування та профілактика за хвороб міокарда.	2
9.	№9. Діагностика, лікування та профілактика за хвороб перикарда.	2
10.	№10. Діагностика, лікування та профілактика хвороб ендокарда та пороків серця.	2
11.	№11. Клініко-лабораторні і спеціальні методи дослідження тематично-хворих тварин у клініці з патологією органів дихання.	2
12.	№ 12. Діагностика, лікування та профілактика хвороб дихальних шляхів.	2
13.	№ 13. Діагностика, лікування та профілактика пневмоній тварин.	2
14.	№ 14. Діагностика, лікування та профілактика хвороб легень незапального характеру: емфізема, набряк легенів, легенева кровотеча.	2
15.	№ 15. Диференціальна діагностика, лікування та профілактика хвороб плеври: плеврит, гідро- і пневмоторакс.	2
4 курс, 8 семестр		
16.	№ 1. Клініко-лабораторні і спеціальні методи дослідження, лікування та профілактика за хвороб системи травлення.	4
17.	№ 2. Діагностика, лікування та профілактика хвороб ротової порожнини, глотки і стравоходу.	2
18.	№ 3. Діагностика, лікування та профілактика хвороб передшлунків жуйних.	4
19.	№ 4. Діагностика, лікування та профілактика за хвороб шлунка і кишечника з синдромом колік. Ентералгія, розширення шлунка, метеоризм кишечника. Хімо- і копростаз.	2
20.	№ 5. Діагностика, лікування та профілактика за хвороб шлунка і кишечника: гастрит, гастроентерит, виразкова хвороба.	4
21.	№ 6. Діагностика, лікування та профілактика за хвороб очеревини (перитоніт, асцит).	2
22.	№ 7. Клініко-лабораторні і спеціальні методи дослідження,	4

	лікування та профілактика за хвороб печінки і жовчних шляхів.	
23.	№ 8. Клініко-лабораторні і спеціальні методи дослідження та лікування за хвороб підшлункової залози.	2
24.	№ 9. Клініко-лабораторні і спеціальні методи дослідження хвороб обміну речовин в клініці із тематично хворими тваринами.	4
25.	№ 10. Діагностика, лікування та профілактика хвороб, зумовлених переважним порушенням білкового, вуглеводного і ліпідного обміну.	2
26.	№ 11. Клініко-лабораторні і спеціальні методи дослідження за порушення обміну макроелементів у тварин.	4
27.	№ 12. Диференційна діагностика, терапія та профілактика за порушення обміну макроелементів у тварин.	2
28.	№ 13. Діагностика, лікування та профілактика за мікроелементозів тварин.	4
29.	№ 14. Діагностика, лікування та профілактика хвороб, спричинених порушенням обміну вітамінів.	2
30.	№ 15. Клініко-лабораторні і спеціальні методи дослідження, лікування та профілактика хвороб ендокринної системи.	3
5 курс, 9 семестр		
31.	№ 1. Діагностика, лікування та профілактика за неонатальних хвороб молодняку: гіпоглікемія, казеїно-безоарна хвороба, молозивний токсикоз, диспепсія новонароджених.	4
32.	№ 2. Діагностика, лікування та профілактика за постнатальних хвороб молодняку: гіпопластична анемія, паракератоз поросят, періодична тимпанія телят, безоарна хвороба, білом'язова хвороба, ензоотична атаксія ягнят.	2
33.	№ 3. Клініко-лабораторні і спеціальні методи дослідження тематично-хворих тварин у клініці з хворобами сечової системи.	4
34.	№ 4. Клініко-лабораторні і спеціальні методи дослідження, лікування та профілактика за хвороб нирок.	2
35.	№ 5. Клініко-лабораторні і спеціальні методи дослідження, лікування та профілактика за хвороб сечових шляхів.	4
36.	№ 6. Диференційна діагностика, лікування та профілактика за сечокам'яної хвороби (уролітіазу).	2
37.	№ 7. Клініко-гематологічна діагностика, терапія і профілактика анемій: постгеморагічна, гіпопластична, гемолітична.	4
38.	№ 8. Діагностика, терапія та профілактика за хвороб з	2

	порушенням гемостазу. Геморагічні діатези.	
39.	№ 9. Клініко-лабораторні і спеціальні методи дослідження тематично-хворих тварин з хворобами нервової системи.	4
40.	№ 10. Діагностика, терапія та профілактика захворювань головного і спинного мозку та їх оболонки.	2
41.	№ 11. Функціональні нервові хвороби. Епілепсія, еклампсія і неврози.	4
42.	№ 12. Синдром стресу у тварин та його профілактика.	2
43.	№ 13. Методи діагностування та загальні принципи лікування тварин за алергічних хвороб.	4
44.	№ 14. Діагностика, лікування та профілактика хвороб шкіри та її похідних. Дисфункція потових залоз. Аутоімунні хвороби шкіри.	2
45.	№ 15. Клініко-лабораторні і спеціальні методи дослідження, лікування та профілактика за незаразних хвороб хутрових звірів.	3

5. Темі самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Загальна профілактика внутрішніх хвороб тварин. Аналіз утримання і годівлі тварин	5
2.	Хвороби судин: артеріосклероз і тромбоз	5
3.	Діагностика, лікування та профілактика бронхіальної астми у тварин.	5
4.	Аналіз Клініко-лабораторних і спеціальних методів дослідження тварин з хворобами системи травлення.	15
5.	Аналіз клініко-лабораторних і спеціальних методів дослідження тварин за порушення обміну макроелементів.	15
6.	Аналіз клініко-лабораторних і спеціальних методів дослідження тварин за хвороб системи крові.	15
7.	Аналіз клініко-лабораторних і спеціальних методів дослідження тварин за алергічних хвороб.	15

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- тестування;
- захист лабораторних/практичних робіт;

7. Методи навчання:

- проблемне навчання;
- практико-орієнтоване навчання;
- навчання через дослідження;
- навчальні дискусії та дебати;
- командна робота;

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
4 курс (7 семестр)		
Модуль 1.		
Тема 1. Визначення предмета. Принципи, види і методи терапії.		
Лекція 1 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна/практична робота 1.	Знати головні принципи, види і методи терапії тварин. Вміти прогнозувати розвиток хвороби, призначати лікувально-профілактичні засоби. Аналізувати отримані результати при проведенні курсу лікування. Розуміти важливість і відповідальність за ведення клінічної документації куруючого лікаря. Використовувати отримані знання для подальшої терапевтичної діяльності.	10
Лабораторна/практична робота 2.		10
Тема 2. Загальна терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин. Теоретичні основи і практичні аспекти диспансеризації тварин.		
Лекція 2 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна/практична робота 3.	Знати теоретичні основи і практичні аспекти диспансеризації тварин. Вміти складати план заходів профілактики внутрішніх хвороб тварин та організувати його виконання. Використовувати отримані знання для подальшої терапевтичної діяльності.	10
Лабораторна/практична робота 4.		10
Самостійна робота 1.		10
Тема 3. Поняття про фізіотерапію і фізіопрофілактику. Принципи та класифікація сучасних методів фізіотерапії.		
Лекція 3 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна/практична робота 5.	Знати принципи та класифікація сучасних методів фізіотерапії. Вміти застосовувати засоби фізіотерапії і фізіопрофілактики. Використовувати отримані знання для подальшої терапевтичної діяльності.	10
Лабораторна/практична робота 6.		10
Модульна контрольна робота 1.		30

Всього за модулем 1		100
Модуль 2.		
Тема 4. Хвороби серцево-судинної системи. Класифікація. Поширення. Загальні симптоми і синдроми. Хвороби перикарда.		
Лекція 4 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна/практична робота 7. Лабораторна/практична робота 8.	Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб перикарда. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію і фізичні навантаження хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів.	7 7
Тема 5. Тема 5. Хвороби міокарда і ендокарда.		
Лекція 5 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна/практична робота 9. Лабораторна/практична робота 10.	Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб міокарда і ендокарда. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію і фізичні навантаження хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів.	7 7
Самостійна робота 2.		4
Тема 6. Хвороби системи дихання. Класифікація і поширення. Симптоми і синдроми за хвороб органів дихання. Хвороби дихальних шляхів.		
Лекція 6 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна/практична робота 11. Лабораторна/практична робота 12.	Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб дихальних шляхів. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію і фізичні навантаження хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення,	7 7

	передозування і побічної дії препаратів.	
Тема 7. Хвороби легенів запального та незапального характеру.		
Лекція 7 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна/практична робота 13. Лабораторна/практична робота 14.	Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб легенів. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію і фізичні навантаження хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів.	7 7
Тема 8. Хвороби плеври: плеврит, гідро- і пневмоторакс.		
Лабораторна/практична робота 15.	Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб плеври. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів.	7
Самостійна робота 3.		3
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Залік	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{залік}) \leq 100$	

4 курс (8 семестр)

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1.		
Тема 1. Хвороби системи травлення. Класифікація, поширення, симптоми та синдроми хвороб системи травлення		
Лекція 1 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна/практична робота 1. Лабораторна/практична робота 2.	Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики за хвороб травлення. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію	8 8

	хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів.	
Тема 2. Хвороби передшлунків жуйних та шлунка і кишечника з синдромом колік. Поширення, загальні принципи діагностики і терапії.		
Лекція 2 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна/практична робота 3. Лабораторна/практична робота 4.	Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб передшлунків жуйних та шлунка і кишечника з синдромом колік. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів.	8 8
Тема 3. Хвороби шлунка, кишечника (гастрит, виразкова хвороба, гастроентерит, гастроентероколіт) і очеревини.		
Лекція 3 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна/практична робота 5. Лабораторна/практична робота 6.	Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб шлунка, кишечника і очеревини. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів.	8 8
Тема 4. Хвороби печінки і підшлункової залози.		
Лекція 4 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна/практична робота 7. Лабораторна/практична робота 8.	Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб печінки і підшлункової залози. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і	8 8

	контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів.	
Самостійна робота 1.		6
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2.		
Тема 5. Хвороби, зумовлені порушенням обміну речовин. Класифікація, поширення, особливості перебігу та діагностики. Хвороби, зумовлені переважним порушенням білкового, вуглеводного і ліпідного обміну.		
Лекція 5 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна/практична робота 9. Лабораторна/практична робота 10.	Знати етіопатогенез та основні симптоми за патології обміну речовин. Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб зумовлених переважним порушенням білкового, вуглеводного і ліпідного обміну.. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію і фізичні навантаження хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів.	7 7
Тема 6. Хвороби, зумовлені порушенням обміну макроелементів.		
Лекція 6 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна/практична робота 11. Лабораторна/практична робота 12.	Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб зумовлених порушенням обміну макроелементів. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів.	7 7
Тема 7. Мікроелементози і гіповітамінози тварин. Поширення, загальні принципи діагностики і профілактики.		

Лекція 7 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна/практична робота 13. Лабораторна/практична робота 14.	Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб зумовлених порушенням обміну мікроелементів і вітамінів. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів.	7 7
Тема 8. Хвороби ендокринної системи. Поширення, загальні принципи діагностики і терапії.		
Лабораторна/практична робота 15.	Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб ендокринної системи. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів.	7
Самостійна робота 2.		7
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Залік	30	
Всього за курс	(Навчальна робота + залік) ≤ 100	

5 курс (9 семестр)

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1.		
Тема 1. Хвороби молодняка. Поширення, загальні принципи діагностики і терапії.		
Лекція 1 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна/практична робота 1. Лабораторна/практична робота 2.	Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування молодняка та профілактики у них хвороб. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби,	8 8

	призначати відповідну дієтотерапію молодняку. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів.	
Тема 2. Хвороби нирок. Принципи терапії і профілактики.		
Лекція 2 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна/практична робота 3. Лабораторна/практична робота 4.	Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб нирок. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів.	8 8
Тема 3. Хвороби сечових шляхів. Сечокам'яна хвороба тварин. Поширення, загальні принципи діагностики і терапії.		
Лекція 3 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна/практична робота 5. Лабораторна/практична робота 6.	Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб сечових шляхів та уролітіазу. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів.	8 8
Тема 4. Хвороби системи крові. Поширення, загальні принципи діагностики і терапії.		
Лекція 4 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна/практична робота 7. Лабораторна/практична робота 8.	Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб крові. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного	8 8

	призначення, передозування і побічної дії препаратів.	
Самостійна робота 1.		6
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2.		
Тема 5. Хвороби нервової системи. Поширення, загальні принципи діагностики і терапії.		
Лекція 5 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна/практична робота 9. Лабораторна/практична робота 10.	Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб нервової системи. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію і фізичні навантаження хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів.	7 7
Тема 6. Функціональні захворювання нервової системи у тварин. Поширення, загальні принципи діагностики і терапії.		
Лекція 6 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна/практична робота 11. Лабораторна/практична робота 12.	Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики функціональних захворювань нервової системи. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів.	7 7
Тема 7. Алергічні й аутоімунні хвороби шкіри тварин. Поширення, загальні принципи діагностики і терапії.		
Лекція 7 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна/практична робота 13. Лабораторна/практична робота 14.	Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб шкіри. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні	7 7

	показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів.	
Тема 8. Хвороби хутрових звірів.		
Лабораторна/практична робота 15.	Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування хутрових звірів та профілактики у них хвороб. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів.	7
Самостійна робота 2.		7
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни:
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2727>
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2729>
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
  1. Внутрішні хвороби тварин: практикум, 2-ге вид. / М. І. Цвіліховський та ін. ; за ред. М. І. Цвіліховського. Київ : ЦП КОМПРИНТ, 2023. 240 с.
  2. Внутрішні хвороби тварин / В. І. Левченко та ін. ; за ред. В. І. Левченка. Біла Церква, 2012. Ч. 1. 528 с.
  3. Внутрішні хвороби тварин / В. І. Левченко та ін. ; за ред. В. І. Левченка. Біла Церква, 2015. Ч. 2. 610 с.
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти:
  1. Терапевтична техніка та способи застосування лікарських засобів тваринам : методичні вказівки / М. І. Цвіліховський та ін. Київ : ЦП Компринт, 2016. 34 с.
  2. Рентгенологічне дослідження серця тварин : методичні вказівки / М. І. Цвіліховський та ін. Київ : ЦП Компринт, 2017. 28 с.
  3. Хвороби органів травлення жуйних: методичні вказівки / Цвіліховський М.І., Костенко В.М., Грушанська Н.Г., Голопура С.І. Київ: «ЦП «КОМПРИНТ»», 2018. 83 с.
  4. Патогенетична терапія тварин: методичні вказівки / Цвіліховський М.І., Костенко В.М., Грушанська Н.Г., Голопура С.І., Бойко Н.І. Київ: «ЦП «КОМПРИНТ»», 2020. 39 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Диспансеризація тварин за змін біогеоценозу: монографія / [М.І. Цвіліховський, В.І. Береза, Н.Г. Грушанська, О.М. Якимчук, В.М. Костенко, О.О. Павелиця, М.М. Обруч]. – Київ : «ЦП»КОМПРИНТ», 2017. 266 с.
2. Зміни структури і функцій еритроцитів за бронхопневмонії телят : монографія / А.В. Розумнюк, П.В. Шарандак, В.М. Костенко, Н.Г. Грушанська. Житомир : ПП «Євро-Волинь», 2023. 125 с.
3. Грушанська Н.Г., Костенко В.М. Клінічні показники свиноматок і особливості обміну мінеральних речовин їх організму за результатами скринінгу / Publishing House “Baltija Publishing”. 2021/9/1. С. 166–170.
4. Діагностика гострої дихальної недостатності і невідкладна терапія за набряку легень у котів / Заморська Т.М., Грушанська Н.Г., Костенко В.М., Дробот М.В. / Вісник Сумського НАУ. Серія «Ветеринарна медицина». 2021. Вип. 4 (55). С. 3–11.
5. Prophylaxis of microelementosis in rabbits using a mixture of glauconite, succinic, humic and fulvic acids and minerals / Y. V. Korniiichuk, N. H. Grushanska, V. M. Kostenko, T. A. Paliukh, I. F. Makovska / Regulatory Mechanisms in Biosystems. 2021. 12(3), 571–579. doi:10.15421/022178

6. Лихолат Т., Грушанська Н., Шарандак П., Костенко В., Розумнюк А. (2023). Ультразвукове та рентгенологічне дослідження при набряку легень домашньої кішки. ScienceRise: Біологічна наука, (2(35), 25–34. <https://doi.org/10.15587/2519-8025.2023.283679>

7. Prevalence of allergic dermatitis in dogs / Yuriy Zhak, Tetiana Riaba, Vitalii Kostenko, Nataliia Grushanska. UKRAINIAN JOURNAL OF VETERINARY SCIENCES. 2024. Volume 15, No. 4. P. 144-159. <https://doi.org/10.31548/veterinary4.2024.144>